
Književna poročila

Kar je pa glavno, je to: Moj namen je bil pokazati, kje bo morala zagrabit roka pisatelja, če nam bo hotela dati resnični roman primorske tuge in boli. Prvi poskus je nekaj bistva zaslučil, ni pa ga umel izvesti in se je ponesrečil.

Kocjan.

Frances Hodgson Burnett, Mali lord Fauntleroy. Roman. Iz angleščine poslovenil Karel Pribil. Ljubljana 1925. Jugoslovanska knjigarna. Str. 194.

Vsaka doba ima drugačne pojme o prevodih. V 16. stoletju se je prestavljalo tako prosto, da se je navadno povsem izgubil značaj izvirnika. Tako se na priložnost sme Amyotov «Plutarh» šteti kot samostojen slovstven proizvod. Polagoma se razvija prelaganje v točnejšo, dejal bi, znanstveno smer. Vrhunec natančnosti je ta struja dosegla, če se spomnimo romanskega zapada, sredi 19. stoletja. Leconte de Lisle pušča v svojih prevodih neizpremenjen tuji pravopis celo besedam, ki so že splošno udomačene v obrušeni obliki. Danes se je to pretirano stremljenje nekam ublažilo, skrajno cepidlaštvo se je umaknilo zahtevi po osebni noti, čeprav si prevajalec niti oddaleč ne bi drznil segati po nekdanjih svoboščinah.

G. Pribil trdi v svojem uvodu, da se je v gorenji knjižici bolj oklepal izvirnika nego njegov spoštovani prednik iz leta 1909. Ker na svojem letovanju nimam ne originala niti prve poslovenitve pri rokah, sem opustil primerjanje, to pa tem laže, ker je pričujoči slovenski tekst gladek in zadovoljiv.

Po kratkem pregledu svetovnih avtoric prelagatelj sklepa, da je prosveta kakega naroda tolikanj večja, toliko bolj zrela, čim bolj se žena udejstvuje kot pisateljica in bravka. Obširneje razpravlja o Burnettovi (1849—1924). Nje najboljšo delo je roman «That Lass o' Lowrie's», najbolj znano pa «The little lord Fauntleroy» iz leta 1886. Sedemletnega, neobičajno bistrega dečka privedo na Angleško k staremu ljudomrzcu, grofu Dorincourtu, da bi kot njegov vnuk postal dedič velikega imetja. Čudoviti Amerikanček, ki ga vsakdo takoj vzljubi, se tolikanj omili zadirčnemu plemiču, da se zakrknjeni odljudnik docela prelevi. Slednjič pride otrok navzlic oviram do zasluženega plačila... Zgodba je pisana s tako prikupnim čuvstvom, da vam večkrat silijo solze v oči. Primerna je za odrasle nič manj nego za mladino. Vsaka knjižnica naj bi si jo nabavila.

Prelagatelj si je dosti prizadel, da bi dal «Malemu lordu» spodobno obleko. Besedišče mu je razmeroma bogato in raznoliko, čeprav se morda preveč posnavljajo izrazi: bržčas, hip (bav. Hieb), švabska pručica (poleg domače podnožke), zal, zvedljiv. Nedostatna korektura je videti kriva, da se nekaj oblik ne strinja z najnovejšo ortografijo: čuvstvo, pokonci, preprost, prav (za ravno, 62), omajan (69), se šteje (87), se konča (165), zaljši (105), kraljična (12), silo mogočen (126), skušnja (130), novine = gazette (155), nagibati se k večeru (191). «Okvir» ne mehča svojega r. I. Koštiál je opozoril na konstrukcijo: pozabiti česa (85). Slovan se zaklinja na kaj (135), nasprotno pa: gostilna «Pri grbu» (189). Angleški zgled je povzročil rabo pridevnika «mali», kjer nam služi pomanjševalnica: a little hand = ročica. Razlika med nedoločnim «majhen» in določnim «mali» je precejkrat zabrisana. Kdo bi dejal med nami: Bil sem v mali nevarnosti, da me izpremeni v bedaka. (139)? Gospoda Tesnièreja bi zanimal duel z dualom: mržnja in razočaranje so ga stresali (149) nič manj nego «najina srca» v Veroniki Deseniški. Opetovano se je že pobijal načinovni roditelj, kakršnega vidimo v koseskizmu: odšel je urnih krač, kakor tudi vzročni genitiv, torej: lice žari od zadovoljstva (62). Udovč je opozoril na germanizem: temu ni tako (26) = to ni tako. Drugače je opuščeni dovolj nemčizmov. Za bav. «jenjati» (88) bi smel reči «nehati», za it. «pečati se» (159) pa baviti (ukvarjati) se. Večinoma je napak

Književna poročila

rabljen neprehodnik osupniti za prehodnik osupiti. Prekrepka se mi zdi rečenica: strah me je, da nimate knjige (= bojim se, 17). Vzreti se (134) je vedno refleksi-ven glagol; preden mi je prilezla (152). Čudno me je dirnila «jahalna palica» (116) za dobrega jahača. Omenil pa nisem še več oblik, ki so se zadnje čase naštevale v raznih poročilih.

A. D.

Čika Jova, Maloj Srbadiji; dečje pesme Jovana Jovanovića Zmaja. Beograd. 1925. Izdanje knjižare S. B. Cvijanovića. Str. 76. 10 Din.

Strica Jove se spominjam 18 let. V gimnaziji mi je po naključju prišel v roke ne vem kateri ruski list, ki je prinašal tudi prevode iz raznih slovanskih slovstev. Ondi sem prvič čital J. Jovanovića, in sicer pesem, ki popisuje razcvet trnjev grm. Mimo pristopica čemeren deček in vzdihne: «Uboge rožice, vse z bodicami obzane! Prežalostno je na zemlji.» Skoro na to se prišeta tja drugi, veder mladenič, ki pa se začudi: «Ej, lepo je na svetu, še celo med trnjem so rože!» Izvrsten nauk optimizma! Nebesna modrina in pristréna modrost ovijata tudi gorenjo zbirko, ki je druga pomnožena izdaja Zmajevih mladinskih popevčic in obenem četrti zvezek «Dobrih knjig naši deci». V prvem oddelku je beseda o dojenču in detetu v domačem krogu, nato krajši skupek o živalih in otrocih pri igrar, slednjič najmanjši snopec o mladini v šoli. Četrtna tekstov je okrašenih s sliko, ki je včasih ljubko šegava, na priliko zajčki, žaba ali prasiček, ki ga perc stara krmača:

Kakva mu je zadnjica, takva mu i glava.

U kaljuzi danuje, u kaljuzi spava.

Kakor največji svetovni pisci, n. pr. V. Hugo (*L'art d'être grand-père*), se Zmaj z veliko nežnostjo sklanja nad mladežjo. Stric Jovo našim malčkom sicer ni docela neznan, vendar naj podam nekaj drobtin iz izvornika, to pa kar na slepo srečo:

Cucu, rode, na rode!

Ujak bere jagode,

Jagode su rumene

Kao čedo u mene;

Jagode su slatke,

Jele bi ih patke,

Pa su većem zinule,

Ne bi l' koju skinule.

Ujak patke otera,

Puna kola dotera.

Čedo moje skače:

Evo me, ujače!

Večkrat naletiš na detinjo domislivo. «Mali brata» poslušá zlato uro in misli, da je lačna, ker se glasi, zato jo zalije z mlekom in ura umolkne — saj se je najedla... Kadar se naša Beba zabava po svoje, jo treba pustiti v miru

Man'te je na miru, hajde dalje, hajde;

Jer vam neće biti milo, kad udesi gajde.

Besedna igra mestoma poživi pripovedovanje, n. pr. o muciki:

A šta ćete danas radit' ? — «Danas ćemo tući lan.»

Šta vam radi cica-maca? — «Ona prede po vas dan.»

Imena so često srečno izbrana.

Onomatopeja kajpada prihaja do veljave: viči, ciči, plači, dreči!... Kadar poslušate zgodbe «o zelenem žabcu, o crvenom vrapcu», se tu pa tam zasveti kak utrinek življenske modrosti: dobar poziv slušat' valja — ma bio od vrapca!... I zlotvora treba štedet' kad popadne zla... Malim trgovcem veli vrli stričko: «I mnogi su, znajte, sa malim počeli, pa su se visoko, visoko popeli.» Povest o «neposlušku» Rašku, ki sedi v «buvari» (bolharni = zaporu), izzveneva v moralo: bez kajanja ne mož' biti popravljanja...